

Příloha 5b: Naskenovaný text učebnice Nová škola, Dějepis 6

Název materiálu: Práce s cíli v měsíčním a týdenním plánu na 2. stupni ZŠ

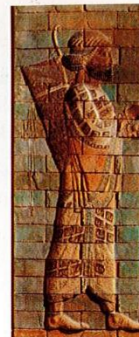
Autor: Mgr. Anna Churáčková

3. OBDOBÍ ROZKVĚTU ANTICKÉHO ŘECKA

ŘECKO-PERSKÉ VÁLKY

Řecká města a osady na západním pobřeží Malé Asie začal ohrožovat mocný soused – **Peršané**. Původně žili u Perského zálivu v oblasti dnešního Íránu. V 6. století př. n. l. se osvobodili z cizí nadvlády a začali obsazovat nová území. Ovládli i Egypt a Malou Asii. **Pod jejich nadvládou** se tak ocitla i **řecká města v Malé Asii**. Vytvořili obrovskou říši, která sahala od Středozemního moře až k hranicím Indie.

PERSKÁ ŘÍŠE

Perský voják
vzbrojený kopím
a lukem. Na zádech má pouzdro
na šipy (toulec).

Vraťte se k mapce staroorientálních a antických států na str. 29 a najděte na ní Persii. Na současné zeměpisné mapě v atlase ukažte státy, které se dnes rozkládají na území bývalé perské říše v době její největší rozlohy.

Řekněte, jak se Řekové dostali do Malé Asie.

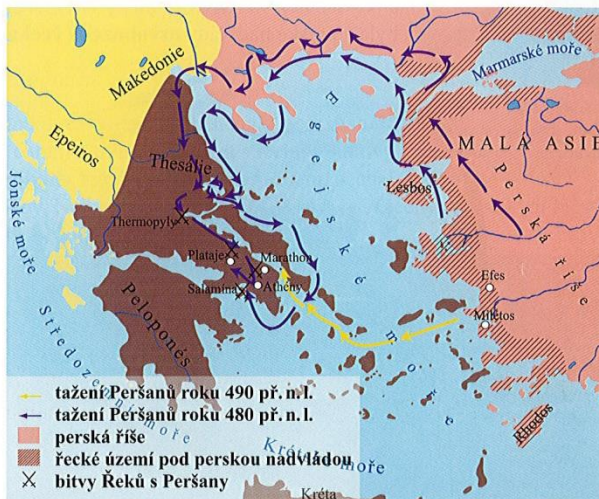
PŘÍČINY ŘECKO-PERSKÝCH VÁLEK

Maloasijská řecká města se s perskou nadvládou nehodlala smířit. Chtěla si svá území spravovat sama. **Vzbouřila se**, odmítla platit Peršanům daně a vyhnala perské úředníky.

Na pomoc jim přišli z Řecka **jen Athéňané**. Peršané vzpouřu potlačili. Ale měli záminku k útoku na Řecko.

BITVA U MARATHONU

Roku 490 př. n. l. se **perské vojsko vylodilo u obce Marathonu** nedaleko Athén. Tam došlo k bitvě. Přestože prý bylo **Athéňanů čtyřikrát méně**, díky výborné taktice **zvítězili**.

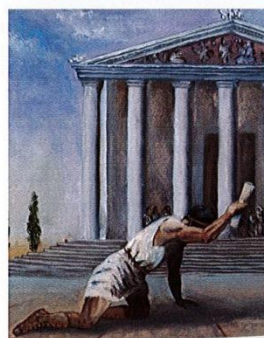

Zprávu o vítězství prý běžel okamžitě oznámit do Athén vojenský posel. Když vběhl na athénské náměstí, pronesl jen: „Zvítězili jsme,“ a zemřel vyčerpáním. Na počest této události byla na novodobých olympijských hrách zavedena nová disciplína – **maratonský běh**. Jeho délka byla v roce 1908 stanovena na 42,2 km. Skutečná vzdálenost Marathonu od Athén je okolo 35 kilometrů.

Řecko-perské války

BITVA U THERMOPYL

Za deset let, roku 480 př. n. l., **Peršané zaútočili znovu**, tentokrát po souši i na lodích. To už měli **Athéňané** vybudované silné **válečné loďstvo**. Peršanů byla obrovská **přesila**. Řekové se je snažili zastavit v horské soutěsce u Thermopyl (česky Teplá brána).

Vojenský posel doběhl z Marathonu do Athén

Proti perské přesile se postavil spartský král Leonidas se třemi sty vojáky. Zrada místního občana způsobila, že Peršané vpadli Řekům do zad. Všichni spartští vojáci raději padli, než by ustoupili. Peršané potom vtrhli do Athén a zapálili je.

bitva u Marathonu: *anglicky* – the Battle of Marathon [ðə ,beɪl əv ˈmæɪrəθən]
německy – die Schlacht bei Marathon

3. OBDOBÍ ROZKVĚTU ANTICKÉHO ŘECKA

BITVA U SALAMÍNY

Řekům se nakonec podařilo roku 480 př. n. l. **zvítězit** v námořní bitvě u **ostrova Salamíny**. Bitva trvala jen několik hodin. Řekové lstí vlákali bachraté a těžkopádné perské lodě do mořské úžiny. Tam je menší, dobře ovladatelné řecké lodě zničily.

- 2 *Perský král sledoval bitvu ze zlatého trůnu postaveného na pobřeží. Když viděl, že perské vojsko prohrává, uprchl do Persie.*

Ukažte na mapce v učebnici na str. 71 ostrov Salamínu.

Vyberte několik nejvýřečnějších spolužáků. Budou komentovat v „přímém přenosu“ bitvu u Salamíny. V komentování se budou střídát.

Perský král sleduje ze svého trůnu námořní bitvu u Salamíny

VÍTĚZSTVÍ ŘEKŮ

Brzy po bitvě u Salamíny Řekové znovu porazili Peršany na pevnině v bitvě u **Plataj** roku 479 př. n. l. Potom se obě říše řadu let potýkaly o různá území ve Středomoří. Nakonec došlo k uzavření míru.

Řecko-perské války tak po více než 40 letech skončily **vítězstvím Řeků**. Byla **zachráněna řecká nezávislost** a zároveň byla z perské nadvlády **osvobozena řecká města v Malé Asii**.

Námořní bitva u ostrova Salamíny

- 2 *Asi o sto let později nesmírně mocnou perskou říši dobyl **Alexandr Veliký**, král Makedonie. (Více na str. 75.)*

Ve válkách mezi **1.** a **2.** zvítězili Řekové v bitvách u **3.**, v námořní bitvě u **4.** a v bitvě u **5.** Štěstí je opustilo v bitvě u **6.** Na památku bitvy u **7.** byla zavedena olympijská disciplína nazvaná **8.** Po více než čtyřiceti letech bojů skončily řecko-perské války vítězstvím **9.**

Řecká města na pobřeží Malé Asie se vzbouřila proti nadvládě Persie. Na pomoc jim přišli jen Athéňané. To byla pro Peršany záminka k útoku na Řecko. V těchto válkách prokázali Řekové velkou odvahu a důvtip. Prohráli jen jedinou bitvu, v ostatních zvítězili. Války skončily uzavřením míru.

3. OBDOBÍ ROZKVĚTU ANTICKÉHO ŘECKA

ROZKVĚT ATHÉN PO ŘECKO-PERSKÝCH VÁLKÁCH

Po vítězství v řecko-perských válkách se Athény staly **nejbohatším a nejmocnějším městským státem v Řecku**. Měly silné loďstvo, a tak se dařilo zámořskému obchodu. **Rozvoj zámořského obchodu** zase vedl k **rozkvětu řemesel**.

PT Porad'te se mezi sebou a řekněte, co je podle vašeho názoru pro stát výhodnější. Když víc výrobků dováží, nebo vyváží? Svůj názor zdůvodněte.

ATHÉNY ZA PERIKLA

Největší rozkvět Athén nastal v době, kdy se stal předním **athénským státníkem Perikles**.

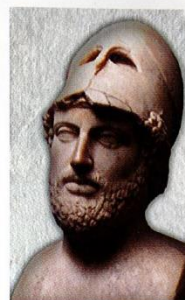
Aby se zabezpečily proti dalším útokům Peršanů, navrhly Athény svým sousedům vytvoření **athénského námořního spolku**. Jeho členové přispívali v době řecko-perských válek do společné pokladny na loďstvo a výzbroj vojáků.

Vedení spolku a později i pokladna byly svěřeny **Athénám**. Ty toho využily. Část peněz použily bez vědomí členů spolku na **budování Athén**, které byly po válkách zničeny.

Řekněte svůj názor na takoveto jednání Athén.

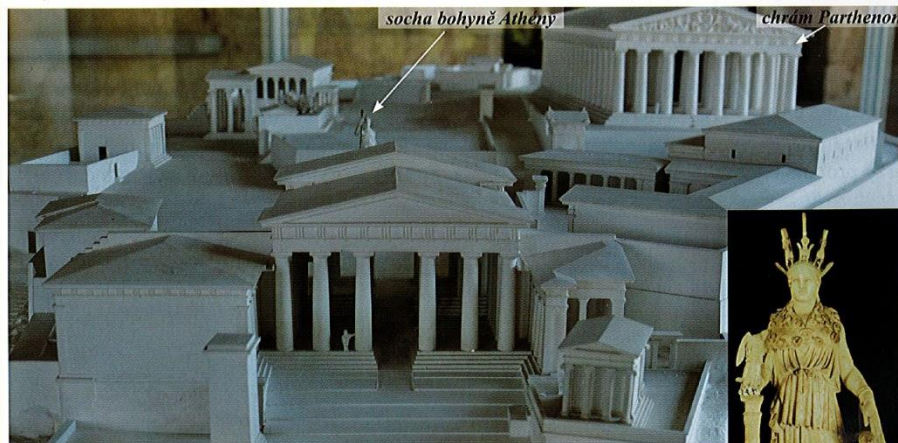
Periklovou zásluhou (a díky dostatku peněz) se z Athén stalo **nejkrásnější město Řecku**. Obnovovaly se chrámy, tržnice, lázně a všechny budovy zničené Peršany. Na pahorku **Akropolis**, zvedajícím se nad městem, nechal Perikles vybudovat velkolepé stavby. Nejkrásnější z nich byl **chrám** zasvěcený ochránkyni města **bohyni Athéně** zvaný **Parthenon**.

ATHÉNSKÝ
NÁMOŘNÍ
SPOLEK

Perikles – pod jeho vedením se Athény staly nejbohatším městským státem v Řecku

ZVELEBENÍ
MĚSTA

Akropolis (rekonstrukce)

K Akropoli vedlo široké mramorové schodiště. Vstupní bránu tvořilo kryté mramorové sloupořadí. Na kopci postupně vyrostly tři chrámy a divadlo. Největší stavbou na Akropoli byl chrám Parthenon zasvěcený bohyni Athéně. Vlevo za vstupní branou stála 12 metrů vysoká socha bohyně Athény. Její pozlacené kopí bylo vidět i na širém moři a ukazovalo lodím cestu do athénského přístavu.

Římská kopie sochy bohyně Athény

Vyprávějte krátce pověst o tom, proč Athéňané pojmenovali své město po bohyni Athéně.

nejbohatší stát: *anglicky* – the richest state [ðə ˈrɪtʃɪst steɪt] *německy* – der reichste Staat
socha: *anglicky* – statue [ˈstætʃuː] *německy* – die Statue

3. OBDOBÍ ROZKVĚTU ANTICKÉHO ŘECKA

VÁLKA MEZI SPARTOU A ATHÉNAMI

Mezi řeckými městskými státy Spartou a Athénami rostlo napětí. Roku 431 př.n.l. **vtrhli Spartané do Attiky**, na poloostrov, kde ležely Athény. Vypalovali vesnice, ničili úrodu, ale do Athén se přes vysoké městské hradby nedostali.

Scéna z peloponéské války zobrazuje Athéňany, skryté za hradbami, jak se brání útoku Spartanů

PELOPO-
NÉSKÁ
VÁLKA

Rozpoutala se tzv. **peloponéská válka**, do které bylo postupně vtaženo celé Řecko. Zpočátku se ve válce víc dařilo Athéňanům. Oslabil je však **mor**, který za hradbami města propukl. Morová epidemie* trvala 4 roky, zemřela na ni téměř polovina obyvatel města, mezi nimi i **Perikles**.

Po deseti letech vyčerpávajících bojů uzavřely obě válčící strany na krátký čas mír. Válka však brzy propukla znovu, když Athény mír porušily. **Sparta se nyní spojila s dřívějším nepřítelem všech Řeků, s Peršany**. S jejich pomocí si vybudovala loďstvo a donutila Athéňany, aby se vzdali.

MÍROVÉ POD-
MÍNKY

Po bezmála třiceti letech bojů skončila peloponéská válka **porážkou Athén**. Sparta si vynutila kruté mírové podmínky: Athéňané museli **zbořit městské hradby, rozpustit athénský námořní spolek, dále zrušit athénskou demokracii** a nahradit ji způsobem vlády typickým pro Spartu. Už po roce se však k demokracii vrátili.

MAKEDONIE

Sparta se na čas stala nejmocnějším státem. Jenže rozbroje mezi městskými státy pokračovaly. Kolem roku 350 př.n.l. podlehly oslabené městské státy sílící **makedonské říši**, která ležela na sever od Řecka.

Po řecko-perských válkách nejvíce bohatly **1.** Mezi Spartou a Athénami rostlo napětí. Došlo k válce, zvané válka **2.** Skončila vítězstvím **3.** Ale tím, kdo nakonec vládl celému Řecku, byla **4.**, ležící **5.** od Řecka.

Po válkách s Peršany nastalo pro Athény období rozkvětu díky rozvoji výroby, zámožskému obchodu a přílivu peněz z námořního spolku. Mezi Spartou a Athénami narostlo napětí a došlo k válce. Sparta sice zvítězila, ale Řecko nakonec ovládla Makedonie.

zbořit: *anglicky* – pull down [ˌpɒl ˈdaʊn]
německy – abreißen

* *epidemie* – hromadné rozšíření nakažlivé nemoci